

ТЕМА 6

БІРЖОВИЙ ТОВАР

Зміст:

- 6.1 Особливості біржового товару.**
- 6.2 Речовий товар як біржовий товар.**
- 6.3 Цінні папери як біржовий товар.**
- 6.4 Валюта як біржовий товар.**

6.1 ОСОБЛИВОСТІ БІРЖОВОГО ТОВАРУ

Біржовий товар – це продукт, який є об'єктом біржової торгівлі. Не будь-який з числа існуючих в економіці товарів може продаватися і купуватися на біржі, а лише той, який відповідає певним вимогам. Яким саме? Для того щоб відповісти на це питання, згадаємо характерні риси біржової торгівлі.

По-перше, біржова торгівля ведеться за відсутності товару. Отже, товар який продається і купується на біржі повинен бути стандартним, тобто відповідати встановленим вимогам щодо якості та іншим параметрам, передбаченим чинним законодавством. Стандартизація біржових товарів робить їх взаємозамінними в межах певних груп і видів товарів.

По-друге, на біржах торгують великими партіями товарів. Це означає, що біржовий товар характеризується масовістю: випускається у великому обсязі великим числом виробників і призначається для широкого кола споживачів.

По-третє, біржова торгівля характеризується вільним ціноутворенням. Тому до біржових товарів можуть бути віднесені лише ті товари, ціни на які вільно встановлюються відповідно до попиту і пропозиції та конкуренції.

У світовій практиці виділяються наступні основні класи біржових товарів:

- речові товари (товарна біржа);
- цінні папери (фондова біржа);
- іноземна валюта (валютна біржа).

У кожному з названих класів також не вся маса вироблених товарів може стати об'єктом біржової торгівлі, а лише ті товари, які відповідають перерахованим вище вимогам:

- стандартні і взаємозамінні;
- є масовими;

- ціни на які формуються вільно.

З розвитком біржової торгівлі перелік біржових товарів ускладняється і множитья, в першу чергу це відноситься до класу цінних паперів.

6.2 РЕЧОВИЙ ТОВАР ЯК БІРЖОВИЙ ТОВАР

Характерними рисами речового біржового товару є:

- масовий характер виробництва і споживання;
- стандартизованість;
- гарна збереженість;
- транспортабельність;
- незалежність якісних характеристик товару від конкретного споживача;
- коливання цін під впливом природних, сезонних, політичних та інших факторів.

У світовій практиці на товарних біржах обертаються приблизно 100 видів товарів. Це – товари, що пройшли лише первинну переробку, тобто сировина і напівфабрикати. Вони діляться на дві великі групи:

а) сільськогосподарські і лісові товари та продукти їх переробки:

- зернові (пшениця, кукурудза, овес, ячмінь, жито);
- маслонасіння (ляне, бавовняне насіння, соя, боби, соєва олія, шрот);
- живі тварини і м'ясо (велика рогата худоба, свині, м'ясо окорока);
- текстильні товари (бавовна, джут, шерсть, натуральний і штучний шовк, пряжа, льон);
- харчосмакові товари (цукор, кава, какао-боби, рослинні масла, картопля, перець, яйця, арахіс, концентрат апельсинового соку);
- лісові товари (пиломатеріали, фанера);
- натуральний каучук.

б) мінеральна сировина та напівфабрикати:

- кольорові метали (мідь, олово, цинк, свинець, нікель, алюміній та ін.);
- дорогоцінні метали (срібло, золото, платина та ін.);
- товари нафтового комплексу (нафта, газ, бензин, мазут та ін.).

До відмітних властивостей товару, що продається на товарних

біржах, поряд з масовим характером його виробництва і споживання, вільним встановленням цін, відноситься його якість. До якості біржового товару пред'являються особливі вимоги.

Як відомо, **якість продукції** – це сукупність характеристик об'єкта, що відносяться до його здатності задовольняти встановлені і передбачувані потреби.

Якість товару залежить від фізичних, хімічних і біологічних властивостей, а також від відповідності товару функціональним, естетичним, ергономічним, економічним і іншим вимогам. Кожен вид товару можна характеризувати з точки зору його властивостей, якості і показників якості. Однак товар може володіти корисними властивостями, але не мати високої якості. *У зв'язку з цим біржова торгівля пред'являє жорсткі вимоги до інформації про якість товару. Такими вимогами є:*

- повнота інформації;
- її достовірність;
- єдність в оцінці якості товару всіх учасників біржової торгівлі.

В даний час існує безліч джерел інформації про якість продукції, але найбільш вживані для біржової торгівлі наступні: рекламні дані про товар, експертні висновки товариств і спілок споживачів, стандарти.

Біржовий товар, представляється на біржі у вигляді товарних зразків, каталогів, тому в зв'язку з цим весь товарний ряд повинен бути стандартизований. Стандартизація здійснюється за кількістю і якістю, умовами зберігання та транспортування. Як відомо, якість товару – це задоволення основних вимог споживача при використанні його за призначенням.

Біржовий стандарт – повсюдна практика, яка полегшує торгівлю будь-якими товарами. *Призначення стандартів* – законодавче встановлення переліку властивостей продукції та кількісного значення показників цих властивостей, а також наявність стандартних вимог до якості певної категорії.

Стандартизація товару та її значення в біржовій практиці величезні. За рахунок уніфікації позицій, що торгуються:

- можна здійснювати продаж без огляду зразків або порівняння технічного опису;
- демонополізуються умови ринку для визначення попиту і пропозиції на товар;

- здійснюється повна заміна позиції: угоди і визначення ціни на об'єкти можливі тільки при ідентичності пропонованих товарів за складом, видом, величині партії, властивостям.

Виконання біржового стандарту гарантує право знеособлення товару – покупцеві до виконання контракту може бути невідомо, звідки він отримає придбану партію.

Стандартизація визначає і обсяг товару: товарні біржі не приймають на торги партії, які не кратні так званій біржовій одиниці.

Біржова одиниця – мінімальний стандартизований обсяг продажу певного товару (партія товару, лот), зафіксований в типовому біржовому контракті. Біржова одиниця встановлюється в залежності від мінімальних норм відгрузки даного товару, а також інших ресурсів.

Тим не менш для зниження ризику невиконання біржових операцій інформації про якість продукції, що міститься в стандартах, недостатньо, оскільки біржа несе відповідальність перед клієнтами не за інформацію про товар, а за сам товар, його кількість і якість. Для того щоб біржа була впевнена в адекватності товару, необхідно проводити експертизу цього товару. Однією з форм експертизи, що все більш широко використовується в усьому цивілізованому світі, є *сертифікація продукції* та система якості на підприємствах, які виробляють товар. В даний час сертифікація продукції стала вельми дієвим інструментом управління якістю і фактором, що зміцнює впевненість продавців, покупців і споживачів в якості товару.

ЦІКАВО ЗНАТИ. В Україні сертифікацією є процедура, за допомогою якої визнаний в установленому порядку уповноважений орган документально підтверджує відповідність продукції, систем управління якістю, систем управління навколишнім середовищем, систем управління охороною праці, персоналу, встановленим законодавством вимогам, що діють в Україні.

Сертифікація продукції в державній системі сертифікації України поділяється на обов'язкову та добровільну.

Підписавши угоду про асоціацію з ЄС, Україна взяла зобов'язання відмовитися від обов'язкової сертифікації та перейти до європейської моделі оцінки відповідності продукції.

Нова модель покликана зменшити навантаження на бізнес.

У більшості випадків виробник або імпортер сам декларує якість і безпеку своєї продукції. І тільки для товарів з високим ступенем потенційного ризику передбачена обов'язкова сертифікація, наприклад, для стерильних медичних виробів.

Проте на практиці набагато більше категорій товарів очікують затвердження технічних регламентів, хоча вони й не обов'язкові.

Теоретично без технічних регламентів можна виробляти що завгодно, але насправді мінімальні вимоги до безпеки товару – це те, чим добросовісний виробник убезпечує щонайменше свою репутацію.

У якості та безпеці товарів зацікавлені також розповсюджувачі.

Хоча держава більше не вимагає сертифікації чи оцінки, розповсюджувачі просять підтвердити документом безпеку і якість продукції, яку пропонують до продажу.

За нових умов, виробникам з ЄС теж стало простіше співпрацювати з українським ринком: зараз не потрібно окремо проходити процедуру оцінки відповідності в Україні. Для деяких категорій товарів достатньо визнання європейських сертифікатів виробника, для решти – лише декларації якості та маркування згідно з вимогами технічного регламенту.

Таким чином, при оцінці якості біржового товару слід орієнтуватися на:

- інформацію про якість, закладену в стандартах та інших нормативно-технічних документах;
- сертифікацію продукції як засіб кваліфікованого і обґрунтованого визначення відповідності якості продукції вимогам стандартів та контрактів;
- сертифікацію систем якості як засіб підтвердження здатності виробника забезпечувати високу якість продукції і стабільність його виробництва.

Дуже часто товари втрачають свої якості і знецінюються через порушення правил упаковки, неправильного зберігання, транспортування, коли під впливом різних зовнішніх чинників – механічних, кліматичних, біологічних та інших – відбуваються кількісні та якісні зміни.

У таких випадках необхідно провести вхідний контроль якості

продукції при надходженні її на біржовий склад. При цьому визначають:

- відповідність товарних якостей чинним державним стандартам;
- зниження сортності товарів в процесі транспортування і зберігання;
- відповідність якості товару преїскурантній або договірній ціні;
- правильність уцінки і переоцінки товарів;
- розміри природного збитку;
- причини браку товарів;
- правильне найменування товару, призначення та відповідність маркування і супровідних товарно-транспортних документів.

Вельми важливо отримати інформацію про фактичний стан продукції та зіставити її із заздалегідь встановленими вимогами міжнародних, національних і державних стандартів.

Для визначення якості біржового товару необхідні власні структури біржі – випробувальні лабораторії, які мають акредитацію.

6.3 ЦІННІ ПАПЕРИ ЯК БІРЖОВИЙ ТОВАР

Цінні папери – це особливий товар, який обертається на своєму власному ринку – ринку цінних паперів. Вони не мають ні речовинної, ні грошової споживчої вартості, тобто не являються ні фізичним товаром, ні послугою.

Поняття цінного паперу багатогранно, оскільки самі економічні відносини, які виражаються ним, дуже складні, постійно видозмінюються і розвиваються. Це знаходить своє вираження в усіх нових формах існування цінних паперів.

У розширеному розумінні цінний папір – це будь-який документ («папір»), який продається і купується за відповідною ціною.

Цінний папір виконує ряд суспільно значимих функцій:

- перерозподіляє кошти (капітали) між галузями і сферами економіки, між територіями і країнами, між групами і верствами населення, між населенням і сферами економіки, між населенням і державою і т.п. ;
- встановлює певні додаткові права для її власника (наприклад, права на участь в управлінні, на відповідну інформацію,

на деякі переваги в певних ситуаціях і т.п.);

- забезпечує отримання доходу на капітал і (або) повернення самого капіталу та ін.

Як будь-яка економічна категорія цінний папір має відповідні характеристики: *тимчасові, просторові, ринкові*.

Тимчасові характеристики:

- термін існування цінного паперу: коли випущена в обіг і на який період (або безстроково);

- походження: чи веде початок цінний папір від своєї первинної основи (товару, грошей) або від інших цінних паперів.

Просторові характеристики:

- форма існування: паперова (документарна) або безпаперова (бездокументарна);

- національна приналежність: цінний папір вітчизняний або іншої держави, тобто іноземний;

- територіальна приналежність: в якому регіоні країни випущений даний цінний папір.

Ринкові характеристики:

- тип активу, що лежить в основі цінного паперу, або її вихідна основа (товари, гроші, сукупні активи фірми та ін.);

- форма володіння: цінний папір на пред'явника або на конкретну особу (юридична, фізична);

- форма випуску: емісійна, тобто випускається окремими серіями, всередині яких всі цінні папери абсолютно однакові за своїми характеристиками, або неемісійна (індивідуальна);

- форма власності та вид емітента, тобто хто випускає на ринок цінний папір: держава, корпорації, приватні особи;

- характер оборотності: вільно обертається на ринку або є обмеження;

- економічна сутність з точки зору виду прав, які дає цінний папір її власнику;

- рівень ризику: високий, низький і т.п.;

- наявність доходу: виплачується за цінним папером якийсь дохід чи ні;

- форма вкладення коштів: при покупці цінних паперів позичаються гроші в борг або набувається право власності.

Цінний папір має цілу низку властивостей. Його головна властивість – можливість обміну на гроші найрізноманітнішими

способами (шляхом погашення, купівлі-продажу, повернення емітенту, переуступки і т.д.). Він може використовуватися в розрахунках, бути предметом застави, зберігатися протягом ряду років або безстроково, передаватися у спадок, служити подарунком і т.п.

Спочатку всі цінні папери випускалися тільки *в паперовій формі*, звідки і пішла їх назва – папір, але цінний, майже як паперові гроші. Його вартість визначається або тією сумою, що написана на ньому, або ринковим шляхом. Розвиток ринкових відносин в останні десятиліття призвів до появи нової форми існування цінного паперу – *безпаперовій*, або *бездокументарній формі*.

Перехід від паперової форми цінного паперу до безпаперової пов'язаний, по-перше, з наростанням кількості обороту цінних паперів, перш за все таких відомих їх видів, як акцій і облігацій (десятки і сотні мільйонів штук).

По-друге, багато прав, які закріплюються за власником цінного паперу, можуть здійснюватися незалежно від його форми. Наприклад, виплата доходу за цінним папером, купівля-продаж цінних паперів та інші дії можуть проводитися без наявності його самого як матеріального носія цих прав.

По-третє, безпаперова форма цінного паперу може прискорювати, спрощувати і здешевлювати його обертання в частині розрахунків, передачі від одного власника до іншого, зберігання і обліку, оподаткування і т.п.

По-четверте, це пов'язано зі змінами в структурі всієї сукупності обігу цінних паперів (зокрема, зі збільшенням числа іменних цінних паперів і зниженням частки пред'явничих цінних паперів).

Іменний цінний папір – це цінний папір, ім'я власника якого зафіксовано на його бланку і (або) в його реєстрі власників, який може вестися у звичайній документарній і (або) електронній формах.

Пред'явничий цінний папір – це цінний папір, ім'я власника якого не фіксується безпосередньо на ньому, а його обертання не потребує ніякої реєстрації.

З точки зору учасників біржового ринку, пред'явничий цінний папір має істотні переваги перед іменним, так як процес переходу прав на капітал відбувається «миттєво» шляхом передачі цінного паперу від його продавця до покупця, тобто швидкість його обігу і розрахунків по ньому максимально висока. Крім витрат на друкування такого цінного паперу, його обертання майже не вимагає яких-небудь інших витрат учасників ринку, пов'язаних з «технікою і

технологією» ринкового процесу. Тому, коли біржовий ринок ще тільки розвивався і були відсутні в достатній мірі кошти для створення його інфраструктури, випуск пред'явничих цінних паперів у паперовій формі був найшвидшим, дешевим і легким шляхом формування біржового ринку цінних паперів.

Безпаперовий цінний папір – це завжди іменний папір, так як в електронній пам'яті він зареєстрований на певну юридичну або фізичну особу.

Завдяки безпаперовій формі володіння капіталом ще більше формалізується і тим самим розширюються можливості для біржової торгівлі цінними паперами.

Цінні папери як біржовий товар умовно можна розділити на два великі класи в залежності від того, на що переважно або цілком поширюється майнове право: на сам актив або на зміну його ціни:

I клас – основні цінні папери (зустрічається інша назва цього класу – **первинні цінні папери**);

II клас – похідні цінні папери (вторинні цінні папери).

Основні (первинні) цінні папери – це цінні папери, в основі яких лежать майнові права на який-небудь актив, зазвичай на товар, гроші, капітал, майно, різного роду ресурси та ін.

Основні (первинні) цінні папери засновані на активах, до числа яких не входять самі цінні папери. Це, наприклад, акції, облігації, векселі, заставні та ін.

Похідні (вторинні) цінні папери – це цінні папери, що випускаються на основі первинних цінних паперів; це цінні папери на самі цінні папери. Наприклад: варанти на цінні папери, депозитарні розписки, ф'ючерсні контракти (товарні, валютні, процентні, індексні тощо), опціони, що вільно обертаються.

Варрант – це цінний папір, що дає власникові право купувати пропорційну кількість акцій за обумовленою ціною протягом певного проміжку часу, як правило, за нижчою в порівнянні з поточною ринковою ціною. Тобто, варрант є сертифікатом, що дає право покупки цінних паперів. Варранти за своєю суттю дуже схожі на опціони, оскільки ці фінансові інструменти дозволяють їх власникові спеціальні права на покупку цінних паперів, а також є контрольованими і мають дату закінчення терміну дії. Саме по собі слово «варрант» (англ. Warrant)

означає «забезпечувати правом», а він сам зовсім небагато відрізняється від опціону.

Депозитарна розписка – цінний папір, що засвідчує право власності на акції або облігації іноземного підприємства. За своєю суттю це вторинна цінний папір, що дозволяє подолати заборону на інвестиції в акції (облігації) зарубіжних компаній. Депозитарні розписки надають повне право базових активів, залишаючись у статусі внутрішніх цінних паперів. В одній країні первинні цінні папери розміщуються на зберігання в банках-кастодіан на ім'я банку-депозитарію, а в іншій країні емітент випускає депозитарні розписки, що дають право користуватися вигодами від цих цінних паперів. В результаті покупець розписки набуває право в будь-який час обміняти її на відповідну суму депонованих акцій.

Депонування – процес організованого зберігання чогонебудь.

Класи цінних паперів включають в себе різні їх види. Основні види цінних паперів, як правило, є ринковими, тобто можуть вільно продаватися і купуватися на біржі або поза нею. Однак в ряді випадків обіг цінних паперів може бути обмеженим, і цінний папір можна продати тільки тому, хто його випустив, і лише через обумовлений термін. Такі папери є неринковими і не можуть бути біржовим товаром. Не можуть обертатися на біржі цінні папери, емітовані в обмеженому обсязі або в одиничному екземплярі. *Для того щоб стати біржовим товаром, той чи інший цінний папір повинен бути випущений в обіг в обсязі, достатньому для забезпечення постійного попиту і пропозиції цих паперів на біржі.*

Біржова торгівля пов'язана з ризиком втрати доходу або самого капіталу. Тому важливо правильно оцінювати біржові цінні папери з точки зору тих ризиків, які властиві тим чи іншим цінним паперам.

За рівнем ризику цінні папери розташовуються виходячи з принципу: чим вища доходність, тим вище ризик, і чим вище гарантованість доходу (або надійність) цінного паперу, тим нижче ризик. Наочно це проілюстровано на рис. 6.1.

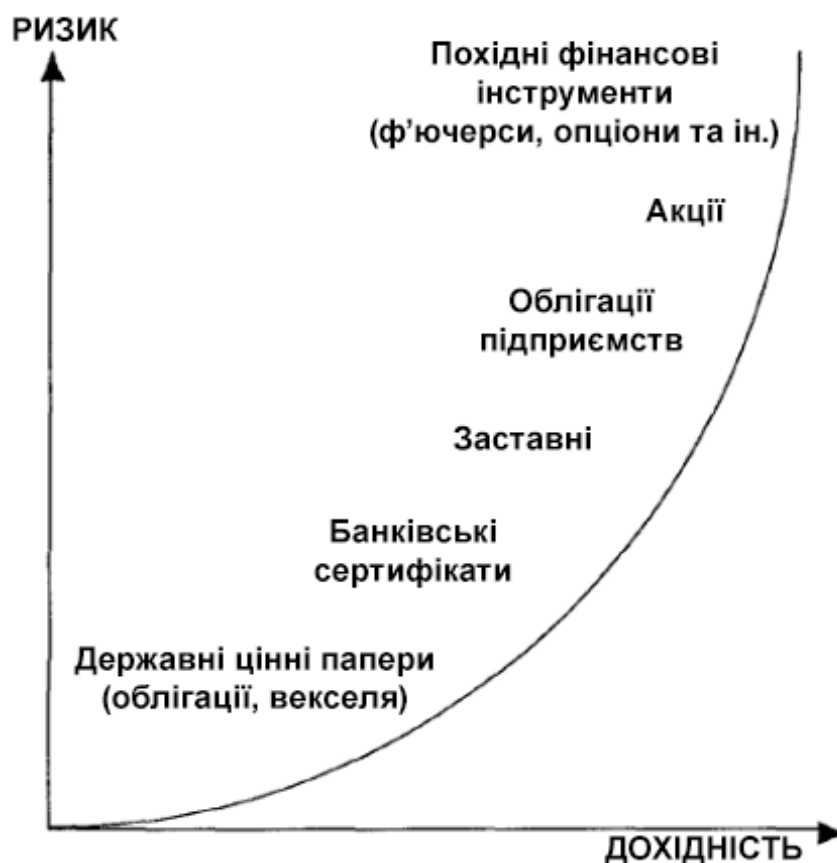

Рисунок 6.1 – Розташування різних цінних паперів в залежності від рівня ризику та дохідності

Банківський сертифікат – один з видів цінних паперів, який засвідчує суму внесеного вкладу та права власника на отримання цієї суми і відсотків після закінчення встановленого терміну.

Заставна – це іпотечний цінний папір, який засвідчує безумовне право його власника на отримання від боржника виконання за основним зобов'язанням, за умови, що воно підлягає виконанню в грошовій формі, а в разі невиконання основного зобов'язання – право звернути стягнення на предмет іпотеки.

Таким чином, головними рисами цінних паперів, що обертаються на біржі, є:

- вільна купівля-продаж без обмежень з боку органу, що випустив цінний папір (емітента);
- надійність емітента, його беззбиткова діяльність і виконання прийнятих ним зобов'язань;
- розміри компанії-емітента і кількість акцій, облігацій і т.п., що вільно обертаються.

6.4 ВАЛЮТА ЯК БІРЖОВИЙ ТОВАР

Наявність національних валют і відсутність єдиного платіжного засобу, який можна було б використовувати в якості міжнародного засобу обігу при розрахунках у зовнішній торгівлі, за кредитами, інвестиціями, міждержавних платежів і т.д., зумовлюють необхідність обміну однієї валюти на іншу.

Під терміном «**валюта**» розуміються, зазвичай, всі іноземні грошові одиниці, виражені в них цінні папери, кошти платежу, а також дорогоцінні метали. Валюта іменується за назвами грошових одиниць: долар США, швейцарський франк, австрійський шилінг, німецька марка, шведська крона і т.д. Валюта є своєрідним товаром.

Для операцій купівлі-продажу валюти необхідно мати чітке уявлення про валютний курс.

Валютний курс визначає співвідношення між двома валютами, за допомогою якого відбувається обмін однієї валюти на іншу, тобто це ціна, за якою може бути продана або куплена валюта однієї країни, виражена у валюті іншої країни. Валютний курс може визначатися попитом і пропозицією валюти на відкритому необмеженому ринку або ж може бути встановлений державою (в Україні – Національним банком України).

Найчастіше курс валюти визначається в залежності від співвідношення попиту і пропозиції по тій чи іншій валюті, тому він не може бути величиною постійною, так як постійно змінюються попит і пропозиція на валютному ринку. Курс валюти, пропозиція якої обмежена, підвищується, тоді як курс валюти з надлишковою пропозицією падає.

При визначенні курсу валюти слід мати на увазі, що може застосовуватися пряме і зворотне котирування.

Валютне котирування – це визначення валютних курсів, це ціна однієї валюти, виражена в іншій.

При визначенні та записі валютних курсів розрізняють валюту котирування і базу котирування. *Валютою котирування* є та іноземна валюта, курс якої визначають, а *базою котирування* – валюта, з якою порівнюють дану грошову одиницю. Наприклад, у записі USD/UAH долар США є базою котирування, а гривня – валютою котирування.

На практиці частіше за все базою котирування є долар США. Тобто, як правило, іншою валютою, через яку виставляються валютні котирування, виступають долари США. Однак для окремих валют – англійського фунта стерлінгів (GBP), євро (EUR), австралійського

(AUD) і новозеландського доларів (NZD), долар США завжди є валютою котирування.

Валютні котирування даються з точністю до чотирьох знаків після коми.

Найбільш поширене **пряме котирування**, що означає, що певній сума національних грошових одиниць дорівнює одиниця (1, 10, 100, 1000 од.) іноземної валюти. Наприклад, курс швейцарського франка 72,5505 за голландські гульдени означає, що за 100 гульденів дають 72,5505 швейцарського франка.

Рідше застосовується зворотне котирування. **Зворотне котирування** — це величина, зворотна прямому котируванню, це скільком одиницям іноземної валюти дорівнює одиниця (1, 10, 100, 1000 од.) національної валюти. Зворотне котирування поширено в основному в Англії. Це пояснюється тим, що до 1971 року в грошово-кредитній сфері Англії була відсутня десяткова система, тому зворотне котирування було легше використовувати на практиці. Його зберегли і після введення десятикової системи. Котирування виглядає наступним чином: 1 ф.ст. дорівнює 1,8260 дол. США. У внутрішньому обороті США зворотне котирування використовується частково.

Валютні курси різняться ще й в залежності від того, відбувається купівля або продаж валюти.

1. По курсу покупця банк купує валюту. Наприклад, курс 72,5305 швейцарського франка за 100 голландських гульденів означає, що банк готовий купити 100 гульденів, запропонувавши 72,5305 швейцарського франка. Таким чином, за одиницю іноземної валюти пропонується певна кількість національної валюти, величина якої постійно змінюється.

2. Банк продає валюту за курсом продавця. Наприклад, курс продавця 72,5505 швейцарського франка за 100 гульденів означає, що банк готовий продати 100 голландських гульденів за 72,5505 швейцарського франка.

Різниця між курсами продавця і покупця використовується для покриття витрат банку і містить банківський прибуток. Точно встановленої величини цієї різниці, що іменується маржею, немає. Для кожної конкретної валютної операції вона залежить від часу і місця її здійснення. В останні роки різниця між курсами покупця і продавця за провідними валютами скоротилася. Витрати, пов'язані із здійсненням валютних операцій, знизилися за рахунок впровадження комп'ютерної техніки і значного зростання оборотів цієї торгівлі.

3. Для визначення середньої арифметичної між курсами покупця і продавця використовують середній курс, призначений для економічних зіставлень за тривалі проміжки часу. Такого курсу насправді не існує, однак його величина щодня повідомляється засобами масової інформації.

4. Широке поширення під час проведення валютних операцій отримали крос-курси. Крос-курс – співвідношення між двома валютами, що визначається на основі курсу цих валют щодо якоїсь третьої валюти.

Наприклад, курс швейцарського банку – 24,0735 ф.ст. за 100 марок Федеративної Республіки Німеччини (ФРН); курс банку ФРН – 37,7324 французького франка за 100 швейцарських франків.

З 50-х років внаслідок переважаючого положення долару США на валютному ринку курс національної валюти даної країни розраховується виходячи з курсу долара США, курси національних валют встановлюються, як правило, до останнього.

Якщо, наприклад, швейцарський банк хоче отримати курс швейцарського франка до шведської крони, то він виходить з курсів обох валют до долара США і потім виводить крос-курс швейцарського франка до шведської крони:

х швейцарських франків = 100 шведських крон;

3,7946 шведської крони = 1 дол. США;

1,9872 швейцарського франка = 1 дол. США;

$100 \text{ шведських крон} = 100 * 1,9872 / 3,7946 = 52,3692 \text{ швейцарського франка.}$

Біржова торгівля іноземною валютою може бути організована лише в тому випадку, якщо валюта є вільно (або частково) конвертованою, тобто якщо відсутні державні обмеження на її купівлю-продаж населенням і організаціями.

Біржовий клас іноземної валюти зазвичай складають: американський долар, англійський фунт стерлінгів, німецька марка, французький франк, японська єна і деякі інші валюти.

ЦІКАВО ЗНАТИ. Як долар США став світовою валютою? У міжнародних фінансах під **світовою валютою** (або глобальною валютою) розуміється валюта, за якою проводиться велика частина міжнародних платежів і яка є основною резервною валютою.

Валюти можуть мати багато форм в залежності від наступних параметрів: що емітується, ким емітується і чим забезпечується. Конкретна конфігурація параметрів призводить до різних типів грошей.

Домінуючі глобальні резервні валюти: долар США (USD) та євро (EUR).

До Другої Світової війни в якості світових грошей виступав британський фунт стерлінгів, що було обумовлено великою кількістю колоній і домініонів Британської імперії по всій земній кулі.

Початком експансії долара на світовому ринку можна вважати Бреттон-Вудську конференцію у 1944 році – саме там зібралися представники 44 країн з найбільш потужною економікою, щоб визначити, за яким фінансовим законом буде розвиватися світ далі.

Причинами проведення «всесвітньої наради» стали хаос у фінансовій системі з 1918 року по 1939 рік, неспроможність золотого стандарту і американська Велика Депресія.

Всі три тижні, які тривала конференція, її тон задавали 5 осіб: голова, міністр фінансів США Генрі Моргентау, представник американського Мінфіну Гаррі Уайт, британський економіст Джон Кейнс, заступник міністра зовнішньої торгівлі Радянського союзу Михайло Степанов і глава уряду Китаю Чан Кайши.

Основна суперечка розвинулась між Уайтом і Кейсом – вони обидва підготували принципово відмінні одна від одної пропозиції про те, як повинен виглядати фінансовий світ після війни.

Британець Кейнс вважав, що потрібно ввести наднаціональну валюту «банкор» (назва валюти) у якості міжнародної розрахункової одиниці, відмовитися від золота як світових грошей і створити Міжнародну клірингову палату, через яку будуть проходити всі розрахунки між країнами.

Уайт же наполягав на тому, що світовою валютою повинен стати долар, а Штати зобов'язуються обмінювати валюту на золото по жорстко фіксованій ціні – 35 \$ за тройську унцію. Крім того, планувалося створити МВФ для стабільності курсів валют і Банк реконструкції і розвитку, щоб відновити економіку після Другої світової війни.